

Anti pestprotocol

Versie december 2019

Wat is pesten?

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten/schoolgenoten, die niet in staat is/ zijn zichzelf te verdedigen, met als gevolg dat die persoon buiten (een deel van) de groep komt te staan.

Plagen

Bij plagen zijn beide partijen even sterk en er is geen sprake van slachtoffer en dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. Tussen kinderen, zeker in de bovenbouw en in het voortgezet onderwijs, zie je hetzelfde patroon ontstaan. Humor staat hierbij centraal.

Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie en of/woorden onprettig te vinden en de pester toch doorgaat.

Vormen van pesten

Er zijn veel manieren waarop gepest kan worden. Hieronder een lijst met de meest voorkomende vormen en wat voorbeelden hiervan.

Verbaal

Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, sms'jes, appjes schrijven, uitlachen, bijnamen op basis van lichaamskenmerken.

Fysiek

Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, spugen, laten struikelen, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken.

Intimidatie

Opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten, opwachten, de doorgang versperren, dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen

Isolatie

Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten, niet reageren als iemand iets zegt of vraagt.

Stelen en vernielen

Afpakken van kledingstukken, afpakken van schooltas, afpakken van schoolspullen, kliederen op eigendommen, banden lek prikken, fiets beschadigen

Cyberpesten

Anonieme brieven versturen via social-media, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op het internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits (van een game) stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping en het versturen van een e-mailbom.

Betrokkenen

Als er zich een situatie van pesten voordoet, dan heb je altijd te maken met meerdere betrokkenen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dan kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Soms is er echter geen aanwijsbare reden waarom een kind gepest wordt. Het pesten gebeurt vaak in situaties waarin de pester(s) de kans krijgen om het slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat gepest wordt praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of de pester gaan praten en dat het pesten dan erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee hebben niet te mogen klikken

De pestende leerling

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat duidelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, wat wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Een pester voelt zich doorgaans niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Vaak heeft het pestgedrag een dieper liggende oorzaak. Dit kan zijn:

- een problematisch thuissituatie
- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- het moeten spelen van een niet-passende rol
- een voortdurende strijd om de macht in de klas
- een niet-democratisch leefmilieu binnen de school
- een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of laag niveau)
- een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich echter afzijdig als er gepest wordt. Ze voelen zich vaak wel schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen, maar op de één of andere manier gaan zij niet over tot actie.

School/leerkracht

Veel pestgevallen vinden plaats op school of in relatie met school: met klasgenoten of door kinderen uit andere groepen.

Uiteraard bevordert school een goed pedagogisch klimaat, onder andere door de lessen van De Vreedzame School.

Het thema pesten komt hierin jaarlijks naar voren en de gevolgen van pesten worden met enige regelmaat in de groepen besproken.

Het verschil tussen plagen en pesten wordt ook uitgelegd.

Met elke groep worden afspraken gemaakt over hoe we het willen hebben op school en in de groep.

Deze worden regelmatig besproken en herhaald.

School onderkent de voorbeeldfunctie en handelt hier zelf naar.

Er vinden meerdere keren per jaar groepsbesprekingen plaats, waardoor ook vaak het pesten ondervangen kan worden.

Zodra er signalen van pesten zijn, onderneemt school meteen actie. Dit is terug te zien in de vijfsporenaanpak die in dit document is beschreven.

Ouder(s)/verzorger(s)

Ouders kunnen hun kind stimuleren om samen met hen de leerkracht te informeren.

Het is van belang dat zij zich bewust zijn van hun voorbeeldfunctie en om het handelen van hun eigen kind objectief kunnen bekijken.

Het is wenselijk dat ouders hun kind stimuleren om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.

Corrigeren van het kind bij ongewenst gedrag en het benoemen van goed gedrag hoort daar ook bij.

Het is van belang dat ouders hun kind leren voor anderen op te komen en ook voor zichzelf.

Bovenstaande geldt voor zowel gepeste kinderen, pesters, als kinderen die met de hele situatie niets te maken hebben (deze laatste groep is juist heel hard nodig).

Uitgangspunten

Pesten komt helaas overal voor. Ook op school worden kinderen gepest om uiteenlopende redenen. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus genomen worden.

Bij ons op school streven we ernaar om ons sterke pedagogische klimaat te behouden. Hiervoor gelden door heel de school 3 schoolafspraken:

- Ik zorg dat het voor mijzelf en de ander leuk is op school
- Ik ga netjes om met het materiaal
- Ik zorg voor een fijne en rustige sfeer

Verder werken we op school met de methode De Vreedzame School.

Deze methode beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen en waarin kinderen leren wat het betekent om een ' democratische burger' te zijn: open staan voor en kunnen overbruggen van verschillen tussen mensen, een bijdrage leveren aan

het algemeen belang en actief verantwoordelijk willen zijn voor de gemeenschap. Daarmee wordt kinderen perspectief en hoop geboden: ze ervaren dat het uitmaakt dat ze er zijn, dat ze 'er toe doen.'

Op het niveau van de leerlingen streeft het programma ernaar om kinderen te leren:

- op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen
- constructief conflicten op te lossen
- verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap
- een open houding aan te nemen tegenover verschillen tussen mensen
- volgens welke principes onze democratische samenleving is ingericht

Op het niveau van de school realiseert het programma een positief sociaal en moreel klimaat, waarin:

- iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat
- de eigen kracht van kinderen benut wordt
- leerkrachten en leerlingen zich veilig voelen en prettig werken
- handelingsverlegenheid bij een leerkracht voorkomen

De methode is verdeeld over zes blokken:

Blok 1: we horen bij elkaar – groepsvorming en een positief sociaal klimaat

Blok 2: we lossen conflicten zelf op - conflicthantering

Blok 3: we hebben oor voor elkaar - communicatie

Blok 4: we hebben hart voor elkaar - gevoelens

Blok 5: we dragen allemaal ons steentje bij - verantwoordelijkheid

Blok 6: we zijn allemaal anders – diversiteit

De eerste twee/drie weken van een schooljaar zijn heel belangrijk voor het vormen van de groep. Daarom in de eerste twee weken elke dag een les die bijdraagt aan het vormen van de groep en het neerzetten van rollen.

Samen met de kinderen worden er afspraken opgesteld die zichtbaar in de klas komen te hangen. Waar nodig wordt er naar deze afspraken verwezen en waar nodig kan er een afspraak worden toegevoegd of verwijderd.

Extra doel: kinderen zich verantwoordelijk laten voelen voor de klas.

Naast de lessen in de klas worden er jaarlijks tussen de 12 en 16 leerling-mediators opgeleid. Deze leerlingen leren tijdens een aantal bijeenkomsten de vaardigheden om anderen te kunnen bijstaan in een conflict.

Hoe eerder een conflict wordt opgelost, hoe kleiner de kans dat het uit de hand loopt en er een peetsituatie kan ontstaan.

Wat u mag verwachten van school

Op school werken wij met de Vijfsporen aanpak tegen pesten:

Spoor 1: Hulp aan het gepeste kind

- luisteren naar wat er is gebeurd
- het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheids training of sociale vaardigheidstraining)
- zorgen voor vervolgesprekken

Spoor 2: Hulp aan de pester

- met het kind bespreken wat pesten voor een ader betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolgesprekken

Spoor 3: Professionaliseren van hulp/hulp bieden aan ouders

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en voorkomen
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp

Spoor 4: Mobiliseren van de zwijgende middengroep

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- met de andere kinderen overleggen over mogelijk manieren van aanpak en oplossingen en hun rol daarin
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen

Spoor 5: Als school de verantwoordelijkheid nemen

- de school neem nadrukkelijk stelling tegen pesten
- de school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep herkennen en aan te pakken

Wat wordt er verwacht van ouders

Ouders van gepeste kinderen

- houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind
- als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- vergroot het zelfrespect door uw kind positief te stimuleren en zogenaamde schouderklopjes
- stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport (indien van toepassing)
- steun uw kind in het idee dat er aan het pesten een einde komt

Ouders van de pester

- neem het probleem van uw kind serieus
- raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden
- probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- besteed extra aandacht aan uw kind
- stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport (indien van toepassing)
- corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle ouders

- neem de ouders van het gepeste kind serieus
- stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- geef zelf het goede voorbeeld
- leer uw kind voor anderen op te komen
- leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Verslaggeving

Bij gesprekken met ouders wordt een verslag gemaakt, dat u als ouder mag inzien en eventueel mag aanvullen.

Afwijken van het anti-pestprotocol

School kan afwijken van het anti-pestprotocol, indien dit noodzakelijk wordt geacht om de pestproblematiek beter aan de pakken. De direct betrokkenen worden hiervan op de hoogte gesteld. We streven er uiteraard naar om wijzigingen in onderling overleg te doen.

Aanspreekpunt

Bij ons op school is Angelique de Kruis anti-pestcoördinator. Tevens is zij coördinator van De Vreedzame School en aanspreekpunt voor de mediators.